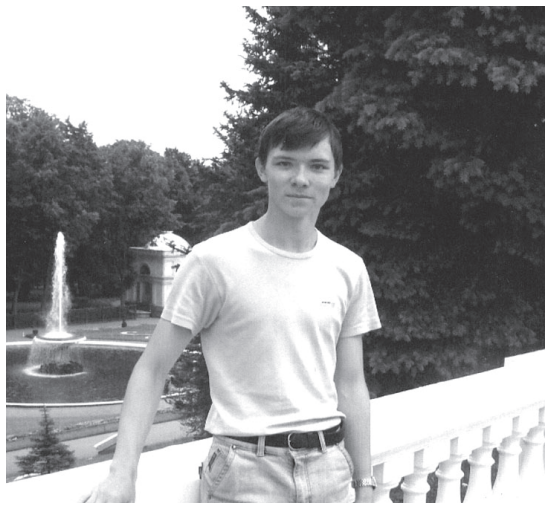

Раҫсейри олимпиадара – 2-меш

Ана ҫалтәрсен тәнчи илёртет

Вәрманкассинчи Виктор Шапошников Йўскасси шкулёнчи 8-меш класран вөрөнсе тухсан республикари Лебедев ячёллө лицей-интерната вөрөнме кенё.

Виктор физика предметне ытларах килештерет. Ҫав хушарах ҫалтәрсен тәнчине төпчеме юратат. 10-меш класра вөрөнне чухне вәл республикари астрономи олимпиадинче виҫсәмеш ыраһна тухать. Телёр ҫулталәкран иккәмеш ыраһна тивёсет, Раҫсейри аймартава хутшанма ирөк сөнсе илет.

Ҫапла вара Виктор сёршыв шайёнче те паларма пултартать, иккәмеш ыраһна сөнсе илет.

- Эпё Мускав универсичен физика факультетне экзаменсемсөрех вөрөнме кеме пултартатп, каласа парать Виктор. Ентеше олимпиадана хатёрленме Аджед Ахмет преподаватель пулашнә.

Сәмах май палартар, Лебедев ячёллө лицейра Муркаш районёнчи 100 ытла ача вөрөнет. Пурте вёсем вөрөнүре аван ёлкөрсө пыраҫсё.

Муркаш ен качине вара малалла та үсәмсем тума ырлаһ-сывлаһ сунар.

С. ГРИГОРЬЕВ.

Сән үкерчөкре: Виктор Шапошников.

Шкул пурнаҫё

Пушә вәхәт ҫук

Ака вөрөнү сүлө вёсленчө. Умра – сұллахи каникул.

Кәсалхи сұл палла пулаҫсемпе пуян пулчө. Вёсен хушшинче асла вөрөнчөкөнёмөр И.Я. Яковлев суралнаранпа 160 сұл ситни тата К.В. Иванован вилёмсөр «Нарспи» поэми 100 сұл сұл тугтарни.

Ҫавна кура учительсемпе ачасем тәрәшнине Панкли шкулёнче төрлө мероприятисем пулса иртрөс. Ялти Культура сурчөн ёсчөнөсем, ял библиотекарё Е.И. Захарова, Панкли историпе краеведени музейён ертүси Н.Н. Яковлева шкулпа тача сыхану тытасё. Вёсем литература каҫсем, экологи, кайаксене халалланә кунсем ирттерчөс. Вёсене ачасем хастар хушшанчөс.

Унсәр пусне пирён шкул ачисем районти конкурсенчен те юлмаҫсё. Ҫамрәк экскурсоводсен конкурсенче Ярослав Ананьев пёрремён ыраһна

тивёсрө.

Ҫапла сак ёсөн хәш-пёр саманчөсене шкул ачисем Панклири Культура суртөнче хайсене юратса, ял-йыша хисеплесе саванәслә концерт катартрөс. Унта ашшө-амашё те, ял сыннисем те йышлан пуханчөс. Концерта ахалтен «Таван сөре юратса» ят паман ёнтө. Ачасем Таван сөршыв, унан йывәр вәхәчөсөмпе хавасла саманчөсем синчен, ҫаваш чөлхи, ҫаваш тәнчи синчен савәсем каларөс, юрәсем юрларөс.

Ака 7-меш класра вөрөнекен арсын ачасем «День Победы» юрра юрлани пурне те хумхантарчө. Көсөн класра вөрөнекенсем хайсен пултарулаһөпе сөс мар, ашшө-амашё хатёрлесе панә ҫаваш си-пушөпе те савантарчөс. Асла классенче вөрөнекен хөр ачасен ташши вара пурне те тыткәна илчө, хавхалантарчө.

Куракансем хавас кәмәлпа саланчөс. Ачасем те, учительсем те хайсен ёсөпе кәмәллә юлчөс. Малашне те хайсен пултарулаһне халәх умёнче кәтартма пулчөс.

И. ПЛАТОНОВА.

Ыра ёсөн сұлталәкөнче

Ырри чуна ашәтәт, кәмәла сөклет

2008 сұл, Ҫаваш Президентен Указёпе килешүллөн, Ыра ёсөн сұлталәкө. Ыра ёсө паян тумалла та, ыран тумасан та юрать тенине пёлтермест ку. Ыра ёсө тәваканө те, пулашу ыйтканө те яланах пулнә. Ака кәсал Ҫаваш Республикинче апрелье май уйәхёсенче «Ачаләх ячөпе, ачаләхшән» ятла ыр кәмәлләх марафонө иртрө. Ку марафон телейсөр те нушалла ачасем валли тумтир, ата-пушмак, шкулта кирлө сыру хатёрөсем, теттөсем, спорт инвентарө, сөтел-пукан пухассипе сыханнә. Пирён Ильинка ял тәрәхөнчи сынсем те сак марафона уқса парса хушшанчөс. Унсәр пусне тумтир, ата-пушмак парса пулашакансем те пулчөс, вёсем: Г.Н. Силантьева, Н.В. Бычкова, Н.А. Леденцова, В.А. Чигирева. Ҫапла майпа вёсем инвалид ачасене, интернатсемпе ача сурчөсене ытла-ситлө пурәнма май туса параҫсө. Ҫакан пек пулашу әтем чөри йывәр пурнаҫра та хытманнине сирөплетет. Кашни сын май ситнө таран пулашсан телейсөр ачасем тәнчере сахалрах пулөс. Ҫакан пек ыр кәмәлләх акциёсене халәх тата та пусарулла хушшанасса шанас килет.

Апрелён 1-мөшөнчен тытәнса 20-мөшөчөн Муркашри ял тәрәхөсем хушшинче төп библиотека «Библиотекана кёнке, хаҫат, журнал парнеле» сұлленхи ыр кәмәлләх акцине ирттерчө. Ку мероприятне Ыра ёсөн сұлталәкне тата майән 27-мөшөнче палла тәвакан Пётём Раҫсейри библиотекәсен кунне халалланә. Ильинка ял библиотекине Анна Николаевна Васильева уқса парса пулашрө. Пурте пөлөсчө ёнтө, библиотекәсем халө пунах мар. Ҫаванпа та Анна Николаевна пулашнине библиотекәна 2008 сұлхи 2-мөш сур сұлта сөнө хаҫат-журнал килсе тәрө. Вулакансенчен аһа ыра ёсшөн тав сә-

махө калас килет. А.Н. Васильева лапкә та сәпайлә кәмәллә, вәл обществәлла ёсөсене те, ял пурнаҫне те яланах активлә хушшанчө. Ир пушласа каҫчен кил таврашәнчө тармашат. Хөллөхи вәрәм каҫсенче килешүллө те хитре төрөсөне төрлет. Пурте кёрсен төлөсө каятән: стенасем, ыраһ таврашө унан ал ёсөсө пулнә. Ҫак ёсө тума, паллах, туртәмпа асталәх, ҫәтәмләхпа куҫ вайө те кирлө. Чуна сөклеттерекен, сынсене савантаран төррисем районти ал-ёҫ куравёсенче те пөрре мар пулчөс.

Пөрле кар тәрсан темле йывәрләх та паранать теҫсө. Паянхи сәмәл мар пурнаҫра сакә пите кирлө.

Ильинка ял чиркөвне 30-мөш сұлсенче коммунистсем аркатнә. Ун ыраһөнчө шкул уснә. ГЭС тунә хыҫсән шыв хәпарнине пула шула Тренкә ялне куҫарнә. Чиркү пулнә сурт вара сұлтансұл ҫырана хумсем сапнипе пөчөкөн ишөлке пуланә. Халө вара Ильинка салынчө сұлпөрөх ыраһна сөнө часавай сөклетме пикеннө. Турә сурчө пулмалли ыраһна сөветит тума килнө республикари иккәмеш округан благочиннаё Сергей протоиерей ҫапла каланаҫчө: «Часавай тунә чухне йывәрләхсем те сиксе тухөс. Ҫапах та аһа вәхәтра туса пөтерме Турә вай-хәват патәр сире. Чуншән усәллә ёс тәватәр». Сынсем часавай тума чиркү кирпөчисене кивө раствортан тасатаҫсө, май килнө таран уқса-тенкөпе пулашма тәрәшәсө.

Ҫапла пураһнаҫсө Ильинка ял тәрәхөнчи сынсем. Ырри чуна ашәтәт, кәмәла сөклет. Ахалтен каламан пулө ашә сәмах, ыра ёс эзелтен те хәкларәх тесе. Эппин, кулленхи пурнаҫра пөр-пөрне ытларах ашә сәмах каласчө, ачасене ыра төслөх кәтартасчө.

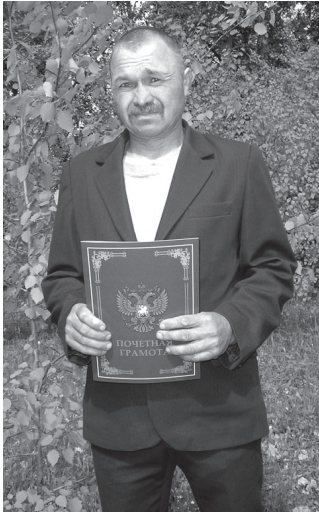
В. ЛАВРЕНТЬЕВ.

Республика кунё умён пөрлешүллө хуҫаләхсенче

Ёслеме пөлекенён савәнма сәлтавө те пур

Сур акире паларнә водителсем (сулахайран сылтәмалла): Арефий Геннадьевич Любимов, Афанасий Иосифович Васильев (малти ретре), Вячеслав Платонович Кириллов, Вячеслав Григорьевич Борзаев, Арефий Александрович Мясников, Владимир Владимирович Федоров.

Сөр хатёрлес тата тыра акас ёсөре паларса район Хисеп грамотине илме тивёснө Николай Константинович Ефимов тракторист.

Ҫакан пек пөтөмлетү турәм эпё «Герой» ял хуҫаләх производство кооперативө иртнө кёснөрни кун, су уйәхөн 29-мөшөнче, Шуркасси ялө сывәхөнчи сурхи илемпе тата кайәк юрипе тулнә вәрманта уй-хир ёсөсем вёсленнине халалласа тата ёсөре паларнисене чаплә лару-тәрура чысласа ирттернө ыранти ака туйра ёсө паттәрөсем пөрин хыҫсән тепри сцена сине парнесемпе Хисеп грамотисем илме тухнине саванәслән пәхса ларнә май.

Хуҫаләх кәсал вәхәтра суртрисем ака хәварчө, сөр улми, вильәх кашманө лартрө. Сурхи уй-хир ёсөсем хуҫаләхшән кётмен пулаҫ пулман. Шурчасемпе Шуркассисем тата Күстерексем сурхи уй-хир ёсөсене төплө хатёрленнө ёсөн хәвәртләхне сүллө шайра тытма май пачө. «Тар юхтарса

ёсленө хыҫсән тивөслипе канма та юрать», – төрө пөлөш механизатор кире пуканө йәтнә сөртөн волейболла ылыма хыпаланнә май.

– «Герой» хуҫаләх төслөхө – ёслесен ёс пулнине сирөплетекен төслөх. Малалла пәхса ёслекенсен сирөн пек хуҫаләхран төслөх илме май пуришшөн эпё саванатәп, эсир пултарулла ёсленинчен ыттисемпе пөрлех төлөнөтөп. Анчах төлөнме кирлөх-и? Эсир хәвәр ума лартнә төллөв патне сирөплөн утам хыҫсән утам тәватәр, Раҫсей Президентчө пусарнә «АПКна аталанта-

Сурхи ака-суха ёсөсөн условийөсемпе килешүллөн кәсал уй-хирте ХТЗ-17221 тракторпа ёсөн айккалла парәнмасәр тимленө Евгений Леонидович Ершов 389,63 условнай эталон-гектар ёсө пурнаҫласа малти ыраһна тухнә. Камшән хавхалантару пулмө-ха юнашар сәкнашкәл юлташ ёслени! Ҫапла вара Николай Александрович Никифоров механизатор та, Николай Константинович Ефимов тракторист та (вёсем иккәмөшпе виҫсәмөш ыраһсенө тивөсрөс), ашшө-пе ывалө Николай Евдокимовичпа Юрий Евдокимовсем

Ёсө паттәрөсене В. К. Ананьев саламлать.

расси» наци проекчөпе килешүллө ёслесе паян та үсөм сүлөпе утма май пуррине ёсө сирөплететө. Тавах Сире сәкнашкәл тәрәшулаһшән, – төрө хайөн саламлә сәмахөнчө район администрацийөн пусләхөн сүмө тата ял хуҫаләх пайөн ертүси В. Ананьев.

те, т. ыт. те ака-суха ёсөсөнчө ырапа паләрчөс.

Механизаторсен тәрәшулаһне хире вәрләхпа удобрени кәларакан водителсем те, вёсене вәхәтра тиесе асатансем те ура хумарөс.

– Район республика кунне хатёрленет те алә сулса ёслеме юрамасть. Республи-

Хайсем пуҫаннә ёсө сирөп аләришөн паян тивөслө кәнури Т. И. Любимова та, М. И. Смирнова та, Е.Ф. Смоленцева ёсө ветеранөсем те (сулахайран сылтәмалла) кәмәллә.

ка, төнче умёнче пите хөретес марчө. Ку вара пирөн тивөс. Кашни ёсөн хайөн вәхәчө пур. Ҫав вәхәтпа ёлкөрсө пырсан сөс тупашлө ёсө пирки каласма пулать. Унта пусланать те ёнтө хуҫаләх экономикин төрекө те, ёслекеннө ёс уқси те, – терөс кёске каласура тәрәшулла ёсшөн Хисеп грамотисене тивөснө Валерий Витальевич Ивановна Вера Витальевна Малеева ёсчөнсем.

Сцена синче ёсө паттәрөсене чысласа Шуркассинчи пуламаш шкул-сад ачисем юрәсем шәрантарасчө. «Ёслеме пөлсен ташши те, юрри те илемлө иккен», – терө юнашар тәракан Афанасий Иосифович Васильев водител. Вәл та, унпа пөрле тәракан Арефий Александрович Мясников та руль умёнче 40 сұл ытла ёнтө. В. Г. Борзаев, А. Г. Любимов водителсем те 33-28 сұл хушшинче пуян опыт пухнә водителсем. Вёсенчен кәшт са-

халрах стажлә В. П. Кириллова В. В. Федоров водителсем те хайсен ёсөне чунөпе парәнәскөрсем. Кашни-ех сур аки хәвәртләхөпе пахаләхө сине тулли витөм күчөс. Апла вёсен те паян уяв. Саламлатпәр пурне те! Умри «симөс ёсө синче» те сәк паттәрөсем тәрәшулла пуласса шанас килет.

Паянхи ёсчөнсен үсөмөпе ёсө ёмөрне хуҫаләхра ирттернө, паян тивөслө кәнури ёсө ветеранөсем Тасия Игнатевна Любимова, Манөфа Ивановна Смирнова, Екатерина Федоровна Смоленцева та кәмәллә.

– Пирён ёсөсене малалла тәсакансен паянхи ака туйө пите килөшет. Маттуррисене алә сусах чыслатпәр. Урахла юрамасть, – терөс ветерансем сцена синчен куҫ вёсөртөмөсө.

А. БЕЛОВ.

Автор сән үкерчөкөсем.